

Afganisztán 2009

Az Asia Foundation közvélemény-kutatása

A San Francisco-i központú Asia Foundation ez évben immár ötödik alkalommal tette közzé az afgán lakosság körében végzett közvélemény-kutatásának összefoglalóját. Az alapítvány afganisztáni irodája először 2004-ben végzett, majd 2006 óta évenként végez hasonló kutatást az azzal a céllal, hogy felmérje az afgán lakosság politikai-társadalmi hangulatát, illetve véleményét az ország fejlődési irányáról. Ennek során a kutatók 34 afgán tartományban több mint 6000 állampolgárral folytatnak személyes beszélgetést. A 18 éves vagy annál idősebb férfi és nő interjúalanyokat több lépcsőben, véletlenszerűen választják ki oly módon, hogy a megkérdezettek reprezentálják az afgán lakosság különböző társadalmi, gazdasági és etnikai közösségeit, az ország vidéki és városi területeit. Az alábbiakban a 2009. június 17. és július 7. között elvégzett közvélemény-kutatás legfontosabb eredményeit közöljük.

2009-ben a válaszadók 42%-a nyilatkozott úgy, hogy az afganisztáni események kedvező irányban haladnak, ami a 2008-as aránynál (38%) valamivel magasabb. Hasonló eltéréssel az eseményeket idén 29% százalék minősítette kedvezőtlennek a tavalyi 32%-hoz képest, így megállni látszik az optimista vélemények 2006 óta tartó romló tendenciája.

Az optimizmus fő okaként a megkérdezettek 44%-a a jó biztonsági helyzetet jelölte meg idén, szemben a 2006-os 31%-kal. Emellett pozitívként szerepelt még az újjáépítés (36%) és a nők számára biztosított oktatás (21%). Ezzel szemben a pesszimizták éppen a romló biztonsági helyzetet emelték ki (42%), bár ez az előző évi 50%-hoz képest javulás.

A biztonság terén tapasztalható hiányosságok azonban továbbra is jelentős problémát jelentenek az országban: a válaszadók átlagosan több mint harmada (36%) aggódik az általános biztonsági helyzet miatt,

ám kiemelkednek ebből is a délkeleti (48%), nyugati (44%) és délnyugati (41%) területek. Még ennél is magasabb – közel kétharmados – arányt képviselnek azok, akik személyes biztonságukat érzik veszélyeztetve e térségekben. A megkérdezettek valamivel több, mint fele (51%) nem érzi magát biztonságban a lakókörnyezetében, míg 17%-a számolt be arról, hogy ők maguk vagy családtagjaik váltak az erőszak vagy valamely bűncselekmény áldozatává, és ebből minden tizedik támadást a lázadók, ugyanilyen arányban pedig a biztonsági erők számlájára írhattak. 2007 óta folyamatosan növekszik a katonai cselekményekből eredő sérülések száma a civil lakosság körében. A legtöbb erőszakos cselekményre a középső régió Hazarajat tartományában (24%), a keleti régióban (17%), Kabulban (11%), valamint a már említett délkeleti (9%) és délnyugati (8%) tartományokban került sor. Külföldi erők által elkövetett erőszakos cselekményről a legtöbb

esetben délnyugaton (22%), délkeleten (11%) és keleten (10%) számoltak be.

2008-hoz képest a biztonság mellett több tényező, így a munkanélküliség (35%), a gazdaság fejletlensége (20%), a korrupció (17%), a szegénység (11%) és az oktatás hiányosságai (11%) is jelentős problémaként merült fel a válaszadók körében. A munkanélküliség országos szinten 35, helyi átlagban pedig 26%-os. A helyi közszolgáltatások közül a korábbi évekhez hasonlóan súlyos hiányosságokról számoltak be a válaszadók az elektromos szolgáltatás (26%), a közúthálózat (24%), az ivóvíz- (22%) és az egészségügyi ellátás (20%) terén. Ugyanakkor a legnagyobb elégedettség is a gyerekek számára biztosított oktatás (67%), az ivóvízellátás (63%), az öntözéses csatornarendszer (53%) és az egészségügyi létesítmények (20%) kapcsán volt tapasztalható. Sajnálatos módon az áramellátást illetően a válaszadók kétharmada számolt be komoly hiányosságokról, míg harmaduk semmilyen áramforráshoz nem jutott hozzá – ez az arány mégis jelentősen alacsonyabb az előző évekéhez képest.

A szólásszabadság megítélése továbbra is kettős: míg 40% úgy véli, szabadon fejezheti ki véleményét, szinte ugyanilyen arányban (39%) vonják ezt kétségbe az afgán lakosok. 2007-ben még a válaszadók 69%-a gondolta úgy, hogy a kormányt és annak intézkedéseit nem lehet bírálni, ez erre az évre 61%-ra csökkent. A lakókörnyezet csökkent biztonságát idén 29% jelölte meg, mint a szólásszabadságot leginkább korlátozó tényezőt, ami az előző évekhez képest (2006-ban 40%, 2007-ben 37%, 2008-ban 38%) csökkenés, ám nőtt azok aránya, akik kifejezetten a tálib fenyegetettséget jelölték meg ennek indokaként (a 2008-as 18%-ot követően idén már 21%).

A nők hátrányos helyzete az előző évekhez hasonlóan az oktatás és az írástudás

terén (49%) jelenik meg a legnagyobb kihívásként. Emellett egyre többen a munkalehetőségek hiányát is e tényezők közé sorolják: míg 2006-ban csak a válaszadók 2%-a, addig a következő évben ezt már 19, 2008-ban 24, idén pedig 28%-a jelölte meg válaszában. A nemek közti egyenlőség támogatottsága továbbra is magas, elsősorban az oktatáshoz való jog (87%) és a nők szavazati joga (83%) terén. Ennek ellenére a nők részvétele a kormányzati szervezetekben például jelentősen csökkent az előző évekhez képest.

A kormányzat tevékenységét 2009-ben a megkérdezettek 71%-a minősítette pozitívan, ami csekély javulás az előző évi 67%-hoz képest. A leggyakrabban említett eredmények között az újjáépítés (32%), a biztonság helyreállítása (27%) és a közoktatás fejlesztése (26%) szerepelt. A legnyilvánvalóbb hiányosságok között szerepelt ugyanakkor a biztonság hiánya (31%), a korrump közigazgatás (29%), a munkahelyhiány (20%), a gazdaság gyengesége (15%) és a gyenge kormányzás (13%).

A népképviselői szervezetekbe és problémamegoldó tevékenységükbe fektetett bizalom viszonylag magas szintű maradt. A válaszadók 68%-a véli úgy, hogy a parlament valóban a megfelelő problémák kezelésén dolgozik, és 58% azt is megerősíti, hogy képviselője a megfelelő helyi érdekeket képviseli a törvényhozásban. A helyi közigazgatásban a legjobb megítélés a Tartományi Tanácsokat övezi (75%), ezeket a kerületi hatóságok (69%-os elégedettség) és a járások (58%) követik. A magas támogatottság mellett meg kell jegyezni, hogy az előző évhez képest a járási hatóságok megítélése valamelyest javult, míg a Tartományi Tanácsoké és a kerületi hatóságoké nem változott.

A demokratikus intézményrendszer működése és a jogok gyakorlása terén a tava-

lyi évhez hasonlóan a megkérdezettek 68%-a elégedettnek mutatkozott a dolgok állásával, és az eddig elért eredmények közül a szabadságot (50%) és a békét (41%) tartja a legfontosabbnak. A legjelentősebb demokratikus értéknek a törvényességet és a jogszerűséget (24%), a nők egyenlő jogait (21%), a nép által választott kormányt (19%) és az iszlám demokráciát (23%) nevezték meg. Ezzel elmentésben kevéssé hisznek abban, hogy a demokrácia megoldást jelenthet olyan problémákra, mint a korrupció (17%) vagy a gazdasági fejlődés nehézségei (15%). Az egyenjogúságot illetően is csökkenő támogatottságot figyelhetünk meg az elmúlt években: a 2006–2007-es 90%-ról tavaly már 84, idén pedig 80%-ra csökkent a teljes egyenjogúságot támogatók aránya. Hasonlóképpen csökkent a békés politikai véleménynyilvánítás elvének támogatottsága (három év alatt 84-ről 77%-ra) és a politikai nézetkülönbségek toleranciája az egyének között (54-ről 40%-ra).

A felmérés rámutat, hogy a válaszadók közel háromnegyede (71%) a tárgyalásos és megbékéléssel együtt járó rendezést támogatná, ami mögött vélhetően az is meghúzódik, hogy a többségük (56%) valamilyen szinten szimpatizál a fegyveres ellenzéki csoportok motivációjával.

Az idei elnökválasztást megelőzően a megkérdezettek 70%-a bizakodóan nyilatkozott a választás megbízhatóságát illetően (megszakítva ezzel az elmúlt két év negatív trendjét), és emelkedett a választást felügyelő intézményekbe – köztük a Független Választási Bizottságba – vetett bizalom is (a 2008-as 58-ról idén 67%-ra). A politikai pártok hitelessége ez évben 47%-os elismertséget mutatott, ami 2006 óta a legmagasabb arány.

A júniusban végzett felmérés jó tükrözte, hogy a megkérdezettek 82%-a tudott a kö-

zeledő választásról, 77%-uk pedig regisztrált is a választási listán. Akkor a regisztráltak körében több férfit (85%) találhattunk, mint nőt (69%). A regisztráltak közül 73% nyilatkozott úgy, hogy „valószínűleg” el megy szavazni, 48% pedig, hogy „minden bizonnyal” részt vesz a választáson. Azok közül, akik nem regisztráltak, közel háromnegyedük azt jelölte meg okként, hogy nem tudta, hol teheti azt meg. A tájékoztatás tehát korántsem volt teljes körű.

Ugyanakkor a legtöbb biztonsági problémát tapasztaló területeken – délnyugaton (35%), délkeleten (29%), Kabulban (27%) és nyugaton (25%) – jelentős arányban nyilatkoztak arról, hogy nem mennek el szavazni. A szavazás során életüket féltő lakosok aránya átlagosan elérte az 51%-ot, és kiugróan magas volt ez az arány a délnyugati területen (79%), ugyancsak magas délkeleten (68%) és nyugaton (61%), és az átlag feletti keleten (56%). Ennek következtében a részvételt visszautasító aránya is jelentősen emelkedett 2004 (12%) óta: 2005-ben 16, majd 2008-ban 18, végül idén 26 százalékra.

A közelgő választásról 64% gondolta, hogy az szabad és tiszta lesz, míg a kételkedők elsősorban a szavazatszámolás során elkövetett csalástól (39%) és szavazatok vásárlásától (33%) tartottak. Csak kis részben (8%) tartottak júniusban a választók megfélemlítésétől. A választás szabad lebonyolításával kapcsolatban ugyancsak leginkább a délnyugati (37%), délkeleti (29%), kabuli (25%) és nyugati (23%) régiókban fogalmaztak meg komoly kételyeket.

Összességében elmondható, hogy bizonyos pozitív, olykor optimistának tűnő tendenciák ellenére Afganisztánban területi alapon jól elkülöníthető mintákat láthatunk a felmérés alapján. Az ország déli és keleti területein, valamint a fővárosban, Kabulban lényegesen rosszabb a lakos-

ság által érzékelt biztonsági helyzet, amivel párhuzamosan egyrészt lassabb fejlődést, az életminőség területén rosszabb mutatókat tapasztalunk, másrészt áttételesen a demokratikus értékek és intézmények átvétele, elfogadása is nehezebben megy végbe, továbbá a demokráciába vetett hit is gyengébb.

A felmérés eredménye szerint 2009-ben a megkérdezettek pozitívabban értékelték a gazdasági helyzetüket az előző évekhez képest, még akkor is, ha a fejlődés nem

egyenletes az országon belül: jelentősen több városi (63%), mint vidéki lakos (52%) nyilatkozott úgy, hogy gazdasági helyzetük ma jobb, mint a tálib irányítás alatt.

Mindennek ellenére az afgán lakosság továbbra is döntően a biztonsági helyzet alakulásától függően értékeli az ország fejlődését és az előrelépést minden más téren. A 2009-es felmérés adatai azt mutatják, hogy a biztonság percepciója terén tapasztalható némi javulás az elmúlt két évhez képest. *(Fordította: Csiki Tamás)*

Forrás: <http://www.asiafoundation.org/country/afghanistan/2009-poll.php>.